

Tik 27 proc. Lietuvos gyventojų investuoja, rodo naujausi „Artea“ užsakymu atlikto gyventojų investavimo, taupymo ir kaupimo pensijai įpročių tyrimo duomenys. Net 56 proc. neinvestuojančių per pastaruosius metus teigė svarstę pradėti tai daryti, o dauguma jų paskatintų didesnės pajamos (57 proc.) ir didesnės gražos rinkoje galimybės (apie 45 proc.). „Artea“ ekspertų teigimu, šie duomenys rodo, kad visuomenėje dar tik formuojasi ilgalaikis požiūris į pinigus ir investavimą, todėl finansinio raštingumo ugdymas nuo mažens yra itin svarbus, siekiant formuoti ateities investuotojų kartą.

Lietuvių finansinis raštingumas - per žemas

Lietuvos banko finansinio raštingumo centro vadovės dr. V. Dičpinigaitienės teigimu, lietuvių finansinio raštingumo lygį būtų galima vertinti 5-6 balais iš 10. Tai yra labai vidutinis rodiklis, o, kaip rodo tyrimai, maždaug [vienas iš trijų šalies gyventojų](#) vis dar neplanuoja savo finansų ilgalaikėje perspektyvoje.

2024 m. pabaigoje lietuviai turėjo atsidarę apie 200 tūkst. finansinių priemonių sąskaitų, kuriuose esančio turto vertė siekė maždaug 3 mlrd. eurų. Palyginimui, indėliuose šalies gyventojai laiko beveik 8 mlrd. eurų, o tiesiog bankų sąskaitose – apie 16 mlrd. eurų.

„Šie rodikliai rodo, kad kaip visuomenė, esame kelionės pradžioje ir laukia ilgas kelias, kol dalies santaupų įdarbinimas taps įprasta praktika daugeliui žmonių. Šiame kelyje ypač svarbus vaidmuo tenka vaikų finansinio raštingumo ugdymui. Būtent nuo to, kokią supratimą apie pinigus jie susiformuos šiandien, priklausys, kiek drąsiai ateityje jie priims finansinius sprendimus – gebės taupyti, įdarbinti pinigus ir suprasti bei valdyti riziką“, – teigė dr. V. Dičpinigaitienė.

Vaikų finansinis ugdymas jau nuo 4-5 metų

„Artea“ banko vyriausiosios ekonomistės Indrės Genytės-Pikčienės įsitikinimu, vaikų finansinio raštingumo ugdymas turėtų prasidėti jau nuo 4-5 metų amžiaus, o svarbiausias vaidmuo formuojant tinkamus finansinius įpročius ir suvokimą apie investavimą tenka tėvams ir mokyklai.

„Finansinis švietimas turėtų prasidėti nuo vaikams diegiamo supratimo, kad pinigai yra ribotas išteklis, todėl planuojant išlaidas visuomet svarbu apgalvoti kelis žingsnius į priekį. Vaikams pirmiausiai reikia išmokti norus derinti prie galimybių. Tai yra finansinės higienos pagrindas, nuo kurio atsispiriant galima judėti prie sudėtingesnių finansų pasaulio koncepcijų ir reiškinių, tokių kaip investavimas. Tam neišvengiamai teks pasitelkti ir

matematiką, kuri, deja, šiandien neretai yra nuvertinama ir lieka nuošalyje“, – sakė I. Genytė-Pikčienė.

Pirmosios patirtys su pinigais - vienos vertingiausių

Ekonomikos mokytojo Pauliaus Norvilos įsitikinimu, vaikams labai svarbu finansinio raštingumo pagrindų mokytis ne tik teoriškai, bet ir praktiškai. Anot jo, mokyklinio amžiaus vaikai jau turėtų turėti galimybę patys pajusti kaip „veikia“ pinigai. Patys jais naudodamiesi moksleiviai gali lengviau įsisąmoninti esminį principą, kad pinigai iš dangaus nekrenta.

„Turbūt geriausias būdas – duoti vaikams tam tikrą sumą pinigų kasdienėms išlaidoms ar ją pervesti į vaiko banko kortelę. Pats disponuodamas pinigais vaikas gali praktiškai pajusti, ką reiškia, kai mėnesiui ar savaitei skirti pinigai išleidžiami per greitai, išmokti planuoti išlaidas, dalį pinigų atsidėti ateities pirkiniams. Kiek vėliau svarbios tampa ir ekonomikos pamokos, kuriose moksleiviai pradeda matyti platesnius ryšius ir ekonominių reiškinių priežastis. Šiose pamokose matematika susijungia su psichologija ir suteikia žinių, reikalingų tvariems finansiniams sprendimams priimti – pavyzdžiui, leidžia suprasti, kad investicijos gali apsaugoti santaupas nuo infliacijos“, – sako P. Norvila.

Investavimas - ne loterija, o nuoseklus darbas

I. Genytė-Pikčienė pažymėjo, kad paauglių susidomėjimą investavimu dažnai paskatina jų girdimos sėkmės istorijos. Visgi „Artea“ banko vyriausioji ekonomistė pabrėžė, kad investavimas neturėtų būti suvokiamas, kaip išpūdingą gražą per trumpą laiką atnešantis procesas, o kaip svarbi ir gerai apgalvota asmeninių finansų valdymo dalis, orientuota į ilgalaikius tikslus.

„Tai, kad moksleiviai vis aktyviau domisi finansų pasaulio naujovėmis ir galimybėmis uždirbti investuojant, yra tikrai teigiama tendencija. Tačiau visų finansų srityje dirbančių specialistų ir ekspertų tikslas turėtų būti nukreipti šį entuziazmą tinkama linkme – kad jis neužgožtų šalto proto. Turime aiškiai kalbėti, kad tikslingas, periodinis, į vidutinę ilgalaikę gražą orientuotas investavimas yra veiksminga finansinę gerovę užsitikrinti padedanti priemonė, tačiau ne kelias į greitą ir lengvą praturtėjimą“, – teigė I. Genytė-Pikčienė.

„Artea“ užsakymu atlikto tyrimo duomenys rodo, kad net 42 proc. neinvestuojančių gyventojų labiausiai motyvuotų garantuota investicijų graža, o dar dalis – didesnės gražos rinkoje galimybės (apie 45 proc.), todėl, pasak ekonomistės, finansinio raštingumo stiprinimas padeda atskirti realias investavimo galimybes nuo nepamatuotų lūkesčių, nes aukštą žadamą gražą visada lydi didelė rizika.

Lietuvos gyventojų apklausą „Artea“ banko iniciatyva šių metų balandį atliko tyrimų bendrovė „Spinter Research“. Iš viso apklausta 1019 suaugusių – 18-75 metų amžiaus – respondentų visoje Lietuvoje.

